

NASJONALE RETNINGSLINJER FOR
PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING
FOR YRKESFAG TRINN 8-13

Vedtatt av UHR-Lærerutdanning 22. mars 2018

Forord

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) har siden 2014 hatt ansvar for å revidere og utvikle nasjonale retningslinjer for lærerutdanningene i Norge. Nasjonale retningslinjer skal gi forpliktende kvalitetsstandarder for god lærerutdanning, og skal revideres i tråd med kunnskapsfeltets utvikling. NRLU nedsatte i 2014 en programgruppe med ansvar for å revidere og utvikle gjeldende retningslinjer for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag.

Programgruppen består av følgende medlemmer: Else Snoen, leder (Nord universitet), Nina Øines Thysnes, sekretær (Nord universitet), Eva Martinsen Dyrnes (Høgskolen i Østfold), Hilde Witsø (Universitetet i Agder), Nils Petter Johnsrud (Utdanningsforbundet), Eva Sparrman (Kommunenes Sentralforbund), Sandra Stubberud Buer (Norsk studentorganisasjon), Marit Engum Hansen (Høgskolen i Oslo og Akershus) og Erling Krogh, (Norges miljø og biovitenskapelige universitet). Sistnevnte ble etterfulgt av Torger Gillebo, våren 2017. Sekretariatsfunksjonen har vært ivaretatt av programgruppens selv, støttet av Universitets- og høgskolerådets sekretariat (UHR).

De nasjonale retningslinjene er utarbeidet med basis i Kunnskapsdepartementets *Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag*, som ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.03.2013. Formålet med programgruppens arbeid er å sikre at retningslinjene bidrar til utvikling av praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag som en integrert profesjonsutdanning, til faglig utvikling innenfor lærerutdanningsfeltet og til styrking av kvalitet, helhet og sammenheng i denne lærerutdanningen.

Oslo, mars 2018

Svenning Bjørke
leder av UHR-Lærerutdanning

Else Snoen
leder av programgruppen

Innhold

1	Innledning	4
2	Institusjonelt ansvar	5
2.1	Forskningsforankring	5
2.2	Internasjonalisering og muligheter for mobilitet	5
3	Kunnskapsområdene i programmet	6
3.1	Struktur	6
3.2	Innhold	6
3.3	Læringsutbytte i PPU-Y	7
3.3.1	Kunnskapsutvikling i lærerutdanningen	8
3.3.2	Ferdighetsutvikling i lærerutdanningen	8
3.3.3	Utvikling av generell kompetanse i lærerutdanningen	8
4	Praksis	9
4.1	Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert	9
4.2	Avtaleverk om samarbeid om praksisopplæringen	10
5	Emnegruppe 1: Ledelse av læreprosesser	10
6	Emnegruppe 2: Skolen i samfunnet	13
7	Tverrfaglig utviklingsprosjekt	14
8	Organisering, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer	15
8.1	Organisering	15
8.1.1	Undervisnings- og læringsformer	15
8.1.2	Vurderings- og eksamensformer	16
9	Fra nasjonale retningslinjer til programplan	16

1 Innledning

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y) gir de overordnede føringene for utdanningen, og ligger til grunn for de nasjonale retningslinjene. Retningslinjene utfyller forskriften og skal sikre en nasjonalt koordinert lærerutdanning som oppfyller kravene til kvalitet. Den enkelte utdanningsinstitusjon skal, med utgangspunkt i forskriften og de nasjonale retningslinjene, utarbeide en programplan der faglig innhold, organisering og arbeids- og vurderingsformer beskrives. Institusjonenes planer skal ikke reproducere retningslinjene. Det skal være rom for faglig særpreg, nyskaping og institusjonell tilpasning. Programplanen skal vedtas av institusjonens styre.

Barn, unge og voksne deltar i et stadig mer internasjonalt og kunnskapsintensivt samfunn. Skolen er en fellesarena der elevene skal utvikle kunnskap og kompetanse, samt støttes i personlig utvikling, danning og identitetsutvikling. Dette skal forberede dem på å leve et meningsfylt voksenliv og til å delta aktivt i demokratiet og i den nasjonale og internasjonale samfunnsutviklingen. Lærerens oppgaver er å bidra til at barn og unge utvikler sitt potensial både som individ, medmenneske og samfunnsborger. Denne oppgaven stiller store krav til lærerens profesjonsutøvelse. Grunnlaget for å utvikle denne lærerkompetansen ligger i lærerutdanningens målsettinger.

Sammenlignet med andre lærerutdanninger er praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag en kort og intensiv utdanning. PPU-Y-studentene har avsluttet sine yrkesutdanninger, praktisert sitt yrke og har kort tid på seg til å gjennomføre profesjonsdelen av lærerutdanningen. Studentene skal utvikle en ny yrkesidentitet som lærer, noe som krever at de gjennom utdanningen må gis muligheter til varierte erfaringer og refleksjoner over disse. PPU-Y-studiet skal legge et godt grunnlag for at studentene utvikler egen læreridentitet og bevissthet om sin tilhørighet til det profesjonskollektivet som lærerprofesjonen utgjør.

2 Institusjonelt ansvar

Organiseringen av praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag skal sikre helhetlige studieprogram som integrerer teori og praksis, som er forsknings- og utviklingsbasert, og som tilsikter faglig progresjon og profesjonsretting.

Universitet og høyskoler (UH) skal legge til rette for forpliktende samarbeid og sørge for involvering av alle relevante miljø. UH har ansvar for å vurdere om lærerstudenten er skikket for lærerprofesjonen. Dette skal skje gjennom en helhetsvurdering av studenten, som omfatter faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger og vil foregå gjennom hele studiet, jf. forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

2.1 Forskningsforankring

I tråd med lov om UH skal lærerutdanningen være forsknings- og utviklingsbasert (FoU), slik at studentenes læringsprosesser preges av selvstendighet, analytiske ferdigheter og kritisk refleksjon. Den som underviser i lærerutdanningen skal være del av et FoU- miljø, der det også legges til rette for at studentene skal kunne delta i og initiere FoU-arbeid. Lokalt og regionalt arbeids- og næringsliv skal være naturlige samarbeidspartnere i ulike FoU-sammenhenger.

2.2 Internasjonalisering og muligheter for mobilitet

Det enkelte lærested skal legge til rette for internasjonalisering. Dette kan gjøres i form av arbeid med inter- og flerkulturelle dimensjoner i studiet, som innsikt i internasjonal yrkesfagopplæring og bruk av engelskspråklige forskningsartikler og pensum. Et alternativ kan være å gjennomføre en av praksisperiodene i utlandet.

3 Kunnskapsområdene i programmet

3.1 Struktur

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag skal kvalifisere for undervisning på trinn 8-13, og bygger på:

- fullført treårig relevant profesjonsrettet bachelorgrad og minimum to års relevant yrkespraksis
- fag-/svennebrev eller annen fullført treårig yrkesutdanning på videregående nivå, generell studiekompetanse, to års relevant yrkesteoretisk utdanning utover videregående opplærings nivå og fire års yrkespraksis.

PPU-Y skal være et profesjonsstudium som kobler sammen studentens yrkesfaglige bakgrunn med pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis. Studentenes spesifikke yrkesbakgrunn skal knyttes til de utfordringer de vil møte som lærere i skolen.

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag består av følgende komponenter:

30 studiepoeng pedagogikk

30 studiepoeng yrkesdidaktikk

- der minst 60 dager praksis skal inngå som en integrert del av pedagogikk og yrkesdidaktikk.

3.2 Innhold

Læreryrket er krevende og komplekst, og det kreves en sammensatt kompetanse for å kunne bli en god yrkesfaglærer. Utdanningen er organisert i to emnegrupper der tema som demokrati, medborgerskap, bærekraftig utvikling samt folkehelse og livsmestring skal prioriteres og ivaretas.

Emnegruppe 1 omfatter ledelse av læreprosesser på ulike læringsarenaer, med særlig fokus på pedagogiske, yrkesfaglige, yrkesdidaktiske og profesjonsetiske kompetansekrav i det daglige arbeidet med elever og/eller lærlinger. Emnegruppen skal omfatte kjerneoppgaver som kartlegging, planlegging, tilrettelegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av læreprosesser som er tilpasset den enkelte elev/lærling og klasse/gruppe. Ett av målene er at

studentene skal være i stand til å utvikle produktive læringsmiljø med gode relasjoner i skole og arbeidsliv. I tillegg skal studenten utvikle en faglig identitet, og oppøve evne til kritisk tenkning og refleksjon rundt undervisning og læreprosesser.

Emnegruppe 2 omfatter skolen i samfunnet, der studentene skal kunne analysere både elevenes individuelle behov og interesser, og yrkenes kompetansekrav i tråd med samfunnsutviklingen. Emnegruppen skal omfatte forhold til ungdomskultur og ledelses-, samarbeids- og organisasjonsoppgaver som ligger utenom den daglige opplæringen, men som legger viktige rammer for læring og utvikling. Forståelse for skolens mandat, mål og egenart som organisasjon er sentralt. Studentene skal bidra til å videreutvikle lærings- og organisasjonskultur ved egen arbeidsplass. I tillegg skal de kjenne til nyere nasjonal og internasjonal forskning- og utviklingsarbeid med relevans for yrkesfaglærere.

De to emnegruppene med tilhørende emner er tverrfaglige. Programplanens emner kan være tilknyttet hver av emnegruppene, eller gå på tvers av disse. Praksisopplæringen skal integrere de ulike innholdskomponentene i studiet slik at praksiserfaringer så vel som pedagogisk- og yrkesdidaktisk kompetanse fremstår i et vekselspill i kvalifiseringen til læreryrket. Studenten skal kunne analysere både elevenes individuelle behov og yrkenes kompetansekrav opp mot samfunnsutviklingen, og vurdere hvordan disse perspektivene har betydning for opplæringens innhold, utvikling og endring. Vurderingsordninger som utarbeides i de lokale programplanene skal ivareta en helhetlig lærerkompetanse.

3.3 Læringsutbytte i PPU-Y

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag beskriver det samlede læringsutbytte studentene skal ha etter fullført utdanning. Læringsutbytte er definert som *kunnskap, ferdigheter* og *generell kompetanse*. Retningslinjene utdyper forskriften gjennom å definere læringsutbytte i pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis, og gjennom å skissere hvordan innhold, undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer i lærerutdanningen må utvikles for at det samlede læringsutbytte skal kunne realiseres.

Kunnskaps- og ferdighetsutvikling fordrer en erfaringsbasert og aktiv studentdeltagelse. Utdanningens profesjonsfaglige opplæring må legge til rette for øvelse til lærerrollen, og for refleksjon over og videreutvikling av kunnskap og ferdigheter, individuelt så vel som kollektivt. Obligatorisk og aktiv deltakelse bør inngå som arbeidskrav i sentrale deler av utdanningen.

3.3.1 Kunnskapsutvikling i lærerutdanningen

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag skal legge grunnlag for en kompetansebase som skal videreutvikles gjennom hele yrkeskarrieren. Lærere må også kunne kommunisere, samhandle, utforske, skape og reflektere kritisk. I et dannelsingsperspektiv handler det om å utvikle en forskende tilnærming i profesjonsutøvelsen, og dessuten kunne bruke kompetanse fra ulike fagtradisjoner på en kreativ, konstruktiv og kritisk måte. Systematisk innhenting av empiri fra praksisfeltet genererer ny kunnskap. Lærerstudenter bør delta i innsamling og bearbeiding av data fra praksisskolene for å ta med seg, og videreutvikle FoU-kompetansen som yrkesfaglærer.

3.3.2 Ferdighetsutvikling i lærerutdanningen

Et viktig kjennetegn ved læreryrket er at lærere stadig møter nye situasjoner der de må ta selvstendige valg. Ofte handler dette om avgjørelser som må baseres på skjønn. Mange valg har etiske implikasjoner som utfordrer lærerens evne til å ta beslutninger med profesjonsfaglige begrunnelser. For å oppøve evnen til å ta raske og vanskelige beslutninger trenger lærerstudenter øvelse og muligheter for å reflektere over reelle praksisutfordringer. Både praksisopplæringen og undervisningen i pedagogikk og yrkesdidaktikk må gi rom for øvelse, og bidra til at studentene tilegner seg redskaper til videre profesjonell utvikling, slik at de som lærere blir i stand til å videreutvikle egen praksis.

3.3.3 Utvikling av generell kompetanse i lærerutdanningen

Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag må legge til rette for at studentene kan utvikle seg til autonome lærere som kan samhandle med kolleger for å kunne utnytte sitt profesjonelle handlingsrom. De må kunne velge mellom ulike undervisnings- og læringsformer og inneha

yrkesfaglig og pedagogisk innsikt nok til å kunne begrunne sine valg. Et slikt grunnlag fordrer en utdanning som vektlegger kritisk refleksjon og evne til å se egen undervisningspraksis i et metaperspektiv.

Yrkesfaglærere skal ikke bare ha fokus på egen undervisning. De skal også kunne delta i samarbeidsrelasjoner med andre for å bidra til kontinuerlige utviklings- og læringsprosesser, både i kollegafelleskap og med andre samarbeidsparter som har tilknytning til opplæringen, som lokalt arbeidsliv. En sentral profesjonskompetanse hos yrkesfaglærere er å kunne identifisere, reflektere over og ytre seg om faglige, profesjonsetiske og utdanningspolitiske spørsmål – på kort og lang sikt, og i saker som både angår, utfordrer og går ut over egen undervisnings- og skolekontekst.

4 Praksis

Praksisopplæringen skal inngå som en integrert del av begge emnegruppene i utdanningen, og skal sikre at studentene oppnår relevant kompetanse. Studentene skal prøve ut og bearbeide egne erfaringer og refleksjoner om læringsutbyttene. Praksisopplæringen betraktes som en likeverdig læringsarena på linje med utdanningsinstitusjonene.

4.1 Praksisopplæringen skal være veiledet, vurdert og variert

Veiledning av studenter er et felles ansvarsområde for praksislærer, rektor og faglærer i lærerutdanningen. Veiledningen skal støtte opp om læring og utvikling hos den enkelte student. Praksislærer bør ha veiledningskompetanse, og det skal settes av faste tidspunkt i løpet av praksisperioden til veiledning mellom student og praksislærer. Vurdering av studentens praksisarbeid gjøres på bakgrunn av læringsutbyttene som hver utdanningsinstitusjon i samarbeid med praksisskolene skal utarbeide. Dette innebærer et samarbeid mellom praksislærer, rektor og faglærer i lærerutdanningen. Det er praksislærer som har hovedansvar for vurderingen. Det bør utarbeides vurderingskriterier med karakter bestått/ikke bestått. Institusjonenes eksamensforskrift fastsetter hvor mange ganger en student kan gjennomføre en praksisperiode.

”Variert” innebærer at studenten får praksis i alle sider ved yrkesfaglæreryrket. I tillegg til kjerneoppgavene knyttet til undervisningen i klasserom og andre læringsarenaer, skal studenten gis mulighet til å delta i kollegasamarbeid, elevsamtaler, samarbeid med foresatte og aktuelle instanser, med mer. Studenten skal kunne delta i skolens organisasjonsutvikling og få erfaring i samarbeidet skolen har med bedrifter og virksomheter som er knyttet opp mot faget *yrkesfaglig fordypning*.

Minst 10 dager av praksisperioden skal gjennomføres på ungdomstrinnet. Hensikten med denne praksisen er todelt, for det første skal studentene bli kjent med utdanningstrinnet, dens egenart, elevene og deres kultur. Dette skal bidra til at studentene får erfaringsbasert kunnskap om overgangen mellom skolenivåene og blir bedre rustet til å kjenne til og forså elevmangfoldet. For det andre skal skolen og andre samarbeidspartnere kunne benytte seg av yrkesfaglærerkompetansen som en nødvendig og relevant kompetanse inn mot skolens fag, herunder også valgfag og utdanningsvalg.

Praksisopplæringen skal organiseres i lengre praksisperioder og skal tilsvare minimum 60 dager totalt. Lærerutdanningen kan tilby en praksisperiode i utlandet.

4.2 Avtaleverk om samarbeid om praksisopplæringen

Praksisopplæringen skal organiseres gjennom formelle avtaler mellom lærerutdanningsinstitusjonen, skoleeier og rektor ved den enkelte praksisskole. Utdanningsinstitusjonen skal utarbeide rutiner for kvalitetssikring og vurdering av praksisopplæringen ved skolen. Hensikten med avtalene er å sikre et langsiktig samarbeid om studentens utvikling og læring.

5 Emnegruppe 1: Ledelse av læreprosesser

Følgende læringsutbyttebeskrivelser gjelder for pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis.

Kunnskap

Kandidaten:

- har kunnskap om yrkesfag og yrkesfaglig bredde i eget programområde.
- har kunnskap om anvendelse av pedagogikk og yrkesdidaktikk i ledelse av læreprosesser i klasserom/verksted.
- har kunnskap om differensiert opplæring i mangfoldige og flerkulturelle klasserom/verksted
- kjenner til digitale og teknologirike læringsarenaer.
- har kunnskap om elevmedvirkning, demokratisk danning og entreprenørielle læringsformer i klasserom/verksted.
- kjenner til fag- og yrkesopplæringen i et historisk perspektiv.
- kjenner til ulike informasjonskilder, nasjonalt og internasjonalt forsknings- og utviklingsarbeid for å videreutvikle sin yrkesutøvelse.
- kan se faget/yrket i et historisk og kulturelt perspektiv.

Ferdigheter

Kandidaten:

- kan anvende sin yrkeskompetanse, og planlegge, begrunne, lede og dokumentere relevant yrkesopplæring som er tilpasset elevenes/lærlingens behov og yrkesinteresser, med tanke på å fullføre yrkesutdanningen.
- kan lede opplæring der elever/lærlinger deltar i planlegging, gjennomføring og vurderingsarbeid.
- kan lede læreprosesser som fremmer praktisk, differensiert og tilpasset opplæring på mangfoldige, teknologirike og flerkulturelle læringsarenaer.
- kan bygge gode relasjoner og tilpasse opplæringen til elevenes/lærlingens interesser, behov og utdanningsplaner.
- kan gjennomføre vurderingsarbeid i samsvar med forskrifter, nyere forskning og utviklingsarbeid på feltet.
- kan anvende relevante digitale læremidler i opplæringen.
- kan samarbeide med elever og aktuelle samarbeidspartnere.
- kan utvikle og lede inkluderende, kreative, trygge og helsefremmende læringsmiljøer.

- kan veilede elevene i å ta videre utdanningsvalg fra ungdomstrinnet til fag- og yrkesopplæring.
- kan bidra til at fagene praksisrettes gjennom elevenes interesser og yrkesrettes i samarbeid med andre faglærere i skolen.
- kan møte elever ut fra deres individuelle og kulturelle forutsetninger og utvikle medansvar i en demokratisk læringsorganisasjon.
- kan anvende opplæringslovens formålsparagraf i det daglige lærerarbeidet.
- kan framstå som rollemodell i skolen, samarbeidsbedrifter, lokalsamfunnet og på andre samfunnsarenaer.

Generell kompetanse:

Kandidaten:

- kan formidle kunnskap, ferdigheter og holdninger gjennom faglig innsikt og engasjement.
- kan anvende opplæringslovens formålsparagraf i arbeidet som yrkesfaglærer.
- kan vise innsikt og evne til kritisk analyse, utforming og iverksettelse av læreplaner.
- kan identifisere egne lærings- og kompetansebehov, og reflektere over egen endring og faglig utvikling.
- kan gjennom engasjement og faglig innsikt motivere eleven/lærlingens i læreprosesser.
- kan formidle yrkes stolthet og yrkesidentitet.
- kan reflektere over egen læreprosess.
- kan formidle kunnskaper, ferdigheter og holdninger gjennom faglig innsikt og engasjement.
- kan tilpasse opplæringen til den enkelte elev og lærling.
- kan skape konstruktive og inkluderende arbeids- og læringsmiljø, vise innsikt og evne til kritisk analyse, utforming og iverksettelse av læreplaner.
- kan vurdere fagenes og læreryrkets status og utvikling, relatert til samfunnsutviklingen.
- kan identifisere egne lærings- og kompetansebehov og reflektere over egen endring og utvikling som følge av veiledning.
- er seg bevisst sitt ansvar i å bygge yrkesrelevante relasjoner mellom aktører i skole og arbeidsliv.

6 Emnegruppe 2: Skolen i samfunnet

Følgende læringsutbyttebeskrivelser gjelder for pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis.

Kunnskap

Kandidaten:

- har kunnskap om skolens samfunnsmandat i det helhetlige opplæringsløpet.
- har kunnskap om læring i ulike sosiale og flerkulturelle kontekster, herunder samisk språk og kultur.
- har oppdaterte kunnskaper om samfunnets behov for kompetanse i de ulike yrkene.
- har kunnskap om entreprenørielle læreprosesser, nytenkning, kreativitet og innovasjon.
- har kunnskap om digitale verktøy i yrkesopplæringen og den teknologiske utviklingen i samfunnet for øvrig.
- har kunnskap om læringsfelleskap og lærerens ansvar for kvaliteten på relasjonsbygging mellom elever, lærere og foresatte.
- har kunnskap om barn og unges oppvekstmiljø, samt innsikt i problematikk knyttet til overgrep og rus.

Ferdigheter

Kandidaten:

- kan legge til rette for likestilling, likeverd og en bærekraftig yrkesutdanning.
- kan anvende sine pedagogiske, yrkesdidaktiske, digitale og teknologiske ferdigheter i tråd med samfunnet og arbeidslivets utviklings- og endringsbehov.
- kan kommunisere, samhandle og bygge gode relasjoner med elever, foresatte, skolens ledelse og andre aktører i skole og arbeidsliv.
- kan vurdere og utnytte nye læringsformer som digitale verktøy gir mulighet for.

- forholde seg kritisk til informasjonskilder og digitale verktøy i opplæringen.
- kan legge til rette for entreprenørielle læreprosesser som åpner for nytenkning, kreativitet og innovasjon.
- kan involvere lokalt arbeidsliv, samfunnsliv og kulturliv i opplæringen.
- kan anvende sine pedagogiske, yrkesdidaktiske, digitale og teknologiske ferdigheter i tråd med samfunnet og arbeidslivets utviklings- og endringsbehov.

Generell kompetanse

Kandidaten:

- kan bygge gode relasjoner til foresatte, være en god rollemodell i kommunikasjonen og samhandlingen med andre aktuelle samarbeidspartnere på ulike samfunnsarenaer.
- har endrings- og utviklingskompetanse som grunnlag for å møte framtidens kompetansebehov i skole, arbeids- og samfunnsliv.
- kan reflektere over grunnleggende etiske verdier i yrkesopplæringen i skole/bedrift/virksomhet.
- kan legge til rette for egen, og elevenes danning i et demokratisk og globalt samfunn.
- kan kommunisere, samhandle og bygge gode relasjoner med elever, foresatte, skolens ledelse og andre aktører i skole og arbeidsliv.
- er seg bevisst at gode læringsfelleskap handler om lærerens ansvar for kvaliteten på relasjonsbygging mellom alle aktørene i opplæringsøyemed.
- kan vurdere og utnytte nye arbeids- og læringsmåter digitale verktøy gir mulighet for.
- kan forholde seg kritisk til bruk av digitale verktøy i opplæringen.

7 Tverrfaglig utviklingsprosjekt

I løpet av utdanningen skal studentene gjennomføre et utviklingsprosjekt som integrerer begge emneområdene innenfor pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis. Prosjektet skal utgjøre minst 10 studiepoeng og skal kjennetegnes av et systematisk arbeid for å skape gode lærings- og endringsprosesser i yrkesopplæringa. Ofte vil dette kreve et utvidet samarbeid med praksisfeltet og et aktuelt arbeids/næringsliv. Gjennom arbeidet med prosjektet må studentene få erfaringer med ulike forskningsmetoder slik at denne kompetansen kan videreutvikles og brukes i læreryrket.

8 Organisering, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer

Retningslinjene tar utgangspunkt i at PPU-Y er en kortvarig lærerutdanning. Læringsformene må i utstrakt grad være eksemplariske, slik at det gir et godt grunnlag for studentenes egen profesjonsutvikling. Dette vil gi studentene relevante erfaringer som de kan omsette til egen undervisningspraksis. Organisering og læringsformer i PPU-Y skal bidra til at studentene utvikler kompetanse i å legge til rette for yrkesrelevant, variert og tilpasset opplæring. Dette skal realiseres gjennom utstrakt bruk av studentaktive undervisnings- og læringsformer som bygger på generelle- og yrkespedagogiske prinsipper.

8.1 Organisering

Retningslinjene er utarbeidet med utgangspunkt i at PPU-Y studiet kan organiseres på ulike og fleksible måter. Utdanningsinstitusjonene oppfordres til å utforske modeller som kan utvikle nye samhandlingsarenaer mellom lærerutdanningsinstitusjonen, studentene og praksisfeltet. Det bør legges til rette for at studentene kan gjennomføre deler av praksisopplæringen i utlandet.

8.1.1 Undervisnings- og læringsformer

Undervisningen planlegges, gjennomføres og evalueres i samspill og i fellesskap mellom praksislærer, student og lærerutdanner, og den skal være forsknings- og utviklingsbasert. PPU-Y-studentene skal få erfaring med varierte undervisningsformer og refleksjon over

hvordan yrkesrelevant undervisning og læringsprosesser skapes. De må forstå hvilke dilemmaer og begrunnelser som ligger til grunn for læringsarbeid og hva som fremmer læring og utvikling.

Lærerutdanningen må føre til at studentenes læreprosesser tar utgangspunkt i yrkesutøvelse gjennom prinsippene om at erfarings- og samarbeidsbaserte arbeidsformer legges til grunn. Andre prinsipper som skal gjelde for PPU-Y er at utdanningen skal være preget av en deltaker-, opplevelse-, og praksisbasert forståelse av læring.

8.1.2 Vurderings- og eksamensformer

Vurderings- og eksamensformer i PPU- Y må bygge på og videreføre prinsippene for organisering, undervisnings- og læringsformene. I tillegg skal de ivareta et helhetlig læringsutbytte som beskrevet i læringsutbyttebeskrivelsene, være læringsorienterte, varierte og bygge opp under en praktisk rettet profesjonsutøvelse. Studentaktive, dialogbaserte og undervisnings- og læringsformer krever vurderingsformer som er prosessorienterte og gir rom for tilbakemeldinger fra lærerutdannere, praksisveiledere og medstudenter. Studentene må få prøve ut og få innsikt i formativt og summativt orienterte vurderings- og eksamensformer som er aktuelle som fremtidige yrkesfaglærer. Vurderings- og eksamensformene skal videre være forsknings- og utviklingsbaserte. Andre eksempler på vurderings- og eksamensformer er FOU-prosjekter knyttet til praksisskolen, caseoppgaver, praktisk eksamen i klasserom eller verksted på praksisskolen, muntlig presentasjoner eller en kombinasjon av to eller flere av disse formene.

9 Fra nasjonale retningslinjer til programplan

Institusjonenes programplaner skal utarbeides på bakgrunn av beskrivelsen i forskriftens §1 og i de nasjonale retningslinjene, punkt 1 – 5. Denne angir hvordan institusjonenes programplaner skal beskrive bestemmelser om faglig innhold, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplanen må tydeliggjøre progresjonskrav knyttet til undervisning, vurdering og praksis.